

ZL-05

Platform vakinhoud VLBV

(tekst uit Kunstzone 2005 nr 10)

Een beeld heeft iets te vertellen!

De Vereniging Leraren Beeldende Vakken (VLBV) organiseerde in 2004 twee ideeënmiddagen over Beeldende vormgeving in de basisvorming. Om van elkaar te horen, te zien en te leren. Omdat het onderwijs in beweging is! Basisvorming heet vanaf augustus 2006 de 'nieuwe onderbouw'. De beeldende vakken maken dan deel uit van het 'leergebied Kunst&Cultuur'. Er zal veel meer dan voorheen samenhangend of vakoverstijgend gewerkt gaan worden.

Een tijdstip om eens stil te staan bij de gang van zaken bij de beeldende vakken. Op de ene school is er beeldend onderwijs in handenarbeid, audiovisuele vorming, tekenen en textiele werkvormen, op een andere school zijn er lessen beeldende vormgeving, op weer andere scholen projecten handenarbeid-tekenen-wiskunde-techniek of uitvoeringen van complete musicals.

Een goed moment dus om te herijken waar u als vakdocent voor staat en hoe u dat gaat vertalen naar de nieuwe situatie op uw school. Wellicht is het nodig dat de beeldende vakken meer samenhang krijgen? Waar scheiding bestaat op basis van verschil in discipline kan gezocht worden naar mogelijkheden op basis van overeenkomsten.

Voor het werken in vak-, of kunstvak-, of leergebied-overstijgende projecten is het belangrijk dat de docenten beeldende vakken zich realiseren waar de kracht van hun vak ligt, zich verantwoordelijk voelen voor de kwaliteit ervan en dat ze deze inhoud breder kunnen inzetten. Een beeld vertelt iets!

De VLBV geeft in dit katern graag wat handreikingen en zet de relevante informatie eens op een rij:

- We schreven voor u, beknopt, de Uitgangspunten Beeldende vormgeving. We hopen dat het voor u een bruikbare handreiking zal zijn.
- We zetten in een checklist de zaken op een rijtje die van belang zijn of kunnen zijn bij het in praktijk brengen van het vak.
- Verder te lezen is een –eerder in Beeldaspecten 7/8-1997 en Beeldaspecten 7/8-2001 verschenen- visiestuk Het vak Beeldende vormgeving van de VLBV.
- Onze collega-organisatie de NVTO deed een nota het licht zien: Waarom? Daarom! Een terreinverkenning van het vakgebied beeldcultuur. In dit katern een samenvatting.
- Vervolgens een stuk van Frits Arnold waarin de besturen van de VLBV en de NVTO worden opgeroepen om de tafel te gaan zitten om vakinhoudelijk van gedachten te wisselen. Waarvan acte!
- Als slot van de notities een, deels eerder geplaatste en nu geactualiseerde, gedachtegang over de naamgeving van ons vakgebied.

- Bovendien gunt een aantal collega's uit den lande u een blik in hun lokalen, hoe hun programma beeldende vormgeving in elkaar zit en hoe hun leerlingen beeldend aan het vormgeven zijn.

Wij vernemen héél graag van u reacties op dit themakatern Beeldende vormgeving. Via het inlegvel kunt u uw mening kwijt. Dan kunnen wij weer verder aan het werk! Bij voorbaat hartelijk dank.

P.S. De naamgeving van dit katern zal ongetwijfeld al veel discussie oproepen. Welke vlag dekt als beste de lading? We laten het graag ontstaan in deze discussie. Voorlopig zien we Beeldende vormgeving als naam en Beeldend vormgeven als actieve vorm. Het belangrijkste blijft natuurlijk een goede vakinhoud.

Uitgangspunten

Beeldende vormgeving

PLAVI (PLAatform VakInhoud) VLBV 2005

Mensen communiceren. Dat gebeurt op vele cultuurgebonden manieren. Elke cultuur verandert voortdurend. Om in een cultuur te kunnen participeren zul je de conventies ervan moeten begrijpen. Je moet die 'talen' spreken. De beeldtaal geeft alles wat beeldend is vormgegeven een eigen accent en speelt een krachtige rol in elke cultuur.

In onze samenleving is communicatie belangrijk. We communiceren onder andere met gesproken en geschreven taal, gebaren, geuren, geluiden, bewegende en stilstaande beelden. In toenemende mate communiceren wij met beelden. Vanwege de kracht en invloed van beeldcommunicatie is het van belang deze vorm van communicatie te leren verstaan en gebruiken. Door naar beelden te kijken en er over te praten is het mogelijk de boodschap van de maker te leren kennen en begrijpen. Iedereen moet leren omgaan met de zeggingskracht van beelden in productieve, receptieve en reflectieve zin.

Beeldende vormgeving: creatief problemen oplossen

Onze samenleving vraagt om mensen die problemen op een creatieve manier kunnen aanpakken en oplossen. Daarom is het noodzakelijk om onze creatieve vermogens te ontwikkelen. Beeldende vormgeving levert daaraan een bijdrage door de leerlingen beeldende problemen te laten oplossen. Hierbij doen leerlingen een appèl op hun beeldende creativiteit. Met behulp van de beeldende middelen (beeldende aspecten, materialen en technieken) moeten ze divergent leren zoeken naar adequate oplossingen voor het voorliggende beeldende probleem.

Beeldende vormgeving: productief en receptief en reflectief

Alles wat is of wordt vormgegeven, kan uitgangspunt zijn en onderzocht worden binnen de Beeldende vormgeving.

Op een productieve manier ontwikkelt de leerling daarbij vaardigheden om fantasie, gevoelens, ideeën, meningen en situaties zichtbaar en hoorbaar te maken in zelfgemaakte beelden met behulp van beeldende middelen.

Op een receptieve manier krijgt de leerling inzicht in de rol en betekenis van de verschillende beeldende uitingen.

Op een reflectieve manier blikt de leerling persoonlijk terug op eigen werk en op werk uit de wereld van de beeldende vormgeving.

Verbale, visuele en/of auditieve verslaggeving van persoonlijke ervaringen en activiteiten zijn daarbij goede hulpmiddelen. Door reflectie leert de leerling ook kunst- en cultuuruitingen herkennen en waarderen.

Beeldende vormgeving: plezier

Elke docent kent zelf de fasen van het werkproces: het plezier, de onzekerheid en de voldoening van het werken aan beelden. Voor een goed leerproces en een goede motivatie is het noodzakelijk dat de docent ervoor zorgt dat de leerling dit ook zelf kan ervaren tijdens het beeldend vormgeven.

Productief

- zichtbaar maken van de intentie/bedoeling
- toepassen van voorstellings- en vormgevingsaspecten
- verwerken van materialen en technieken
- zeggingskracht van het eindproduct
- presenteren aan anderen
- procesverslag en de vormgeving daarvan.

Receptief

- beschouwen van kunst aan de hand van functie, inhoud en vorm.
- herkennen van belangrijke stromingen/kunstenaars
- inzicht in functies van kunst en cultuur in relevante cultuurhistorische periodes
- kennis van belangrijke begrippen en van vaardigheden in materiaal en techniek.

Reflectief

- onderzoek (doorzettingsvermogen, leren van anderen door hanteren van modellen)
- inventiviteit (verbeeldingsvermogen, risico's durven nemen)
- zelfevaluatie (eigen sterke en zwakke punten).